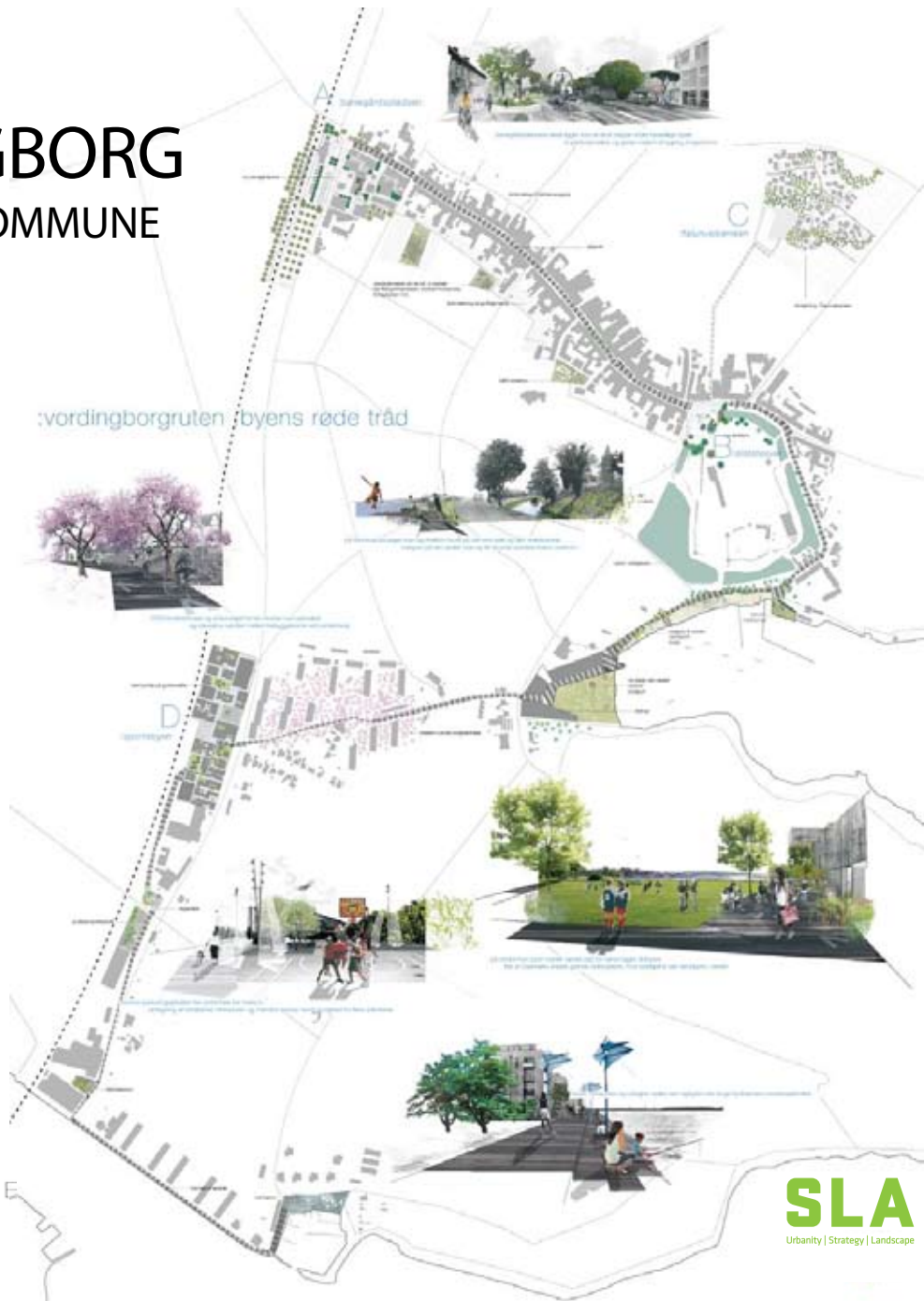

VORDINGBORG

KULTURARVSKOMMUNE

INDHOLD

Forord	s. 04
Målsætning	s. 06
Proces	s. 08
Fase 1_Vidensindsamling	s. 12
Fase 2_Interessentanalyse	s. 16
Fase 3_Valg af lokalitet	s. 18
Fase 4_Skitseprojekt	s. 20
Fase 5_Skitseprojekt	s. 26
Fase 6_Anbefalinger	s. 30
Videre perspektiv	s. 32
Borgerinddragelse	s. 34
Baggrund	s. 36
Organisation	s. 38

FORORD

Kulturarvsstyrelsen og Realdania gennemførte i 2005 en undersøgelse af danskernes holdning til kulturarven.

Dette blev starten på det såkaldte kulturarvs-kommuneprojekt, som udforsker mulighederne for at lade kulturarven være dynamo i lokal udvikling.

Det handler om at lade kulturarven gå fra at være et passiv, der kan stå i vejen for udvikling, til at være en aktiv ressource.

I februar 2006 udpegede Realdania og Kulturarvsstyrelsen de første fire kulturarvskommuner, som gennemførte et 2-årigt forløb. Dette blev en succes og man besluttede derfor at gentage forløbet.

De nye kulturarvskommuner blev:

Mariagerfjord Kommune, Det Sydfynske Øhav (samarbejde mellem Faaborg-Midtfyn, Ærø, Langeland og Svendborg Kommuner), Halsnæs Kommune og Vordingborg Kommune.

Denne folder beskriver forløbet i Vordingborg Kommune.

KULTURARV SOM LØFTESTANG FOR KØBSTÆDER OG LANDSBYER:

HVILKE KVALITETSKRITERIER SKAL DER TIL, FOR AT UDVIKLINGSTILTAG BØR IGANGSÆTTES? PÅ BAGGRUND AF VIDENSINDSAMLING ER KULTURARVSPOTENTIALET I UDVALGTE KØBSTÆDER OG LANDSBYER BLEVET ANALYSERET. LUNDBY OG VORDINGBORG BLEV HEREFTER UDVALGT TIL EN NÆRMERE UNDER-SØGELSER AF DETTE.

VORDINGBORG
HISTORIEN LEVER

MÅLSÆTNING

Med kulturarvskommune-projektet ønsker Vordingborg Kommune at få klarlagt, hvilke kvalitetskriterier en landsby og en købstad skal have, for at udviklingstiltag kan igangsættes, samt hvilke kvaliteter der er vigtige at understøtte i lokalcentre og i landsbyer.

I den kommende kommuneplan ønsker Vordingborg Kommune at indarbejde den faste kulturarv som et strategisk element. Det foreliggende kulturarvskommune-projekt lægger vægt på konceptudvikling af købstæder og landsbyer.

PROCES

Vordingborg Kommunes kulturarvsprojekt er baseret på erfaringerne fra den første runde af kulturarvskommune-projekterne.

Det har bla. været en bevidst bestræbelse, at gøre projektet så konkret som muligt, med de ressourcer der er til rådighed. På den måde sikres det, at intentionerne vedrørende kulturarv er forankrede i faktiske forhold. Desuden sikres det, at de føles relevante og vedkommende for de, der senere skal føre dem ud i livet, og dermed ikke blot ender som abstrakte hensigtserklæringer.

Målet for opgaven er, som sagt, at undersøge, hvilke særlige kvaliteter en landsby, en købstad eller lignende skal have, for at det er sandsynligt at udviklingstiltag baseret på kulturarven bliver vellykkede.

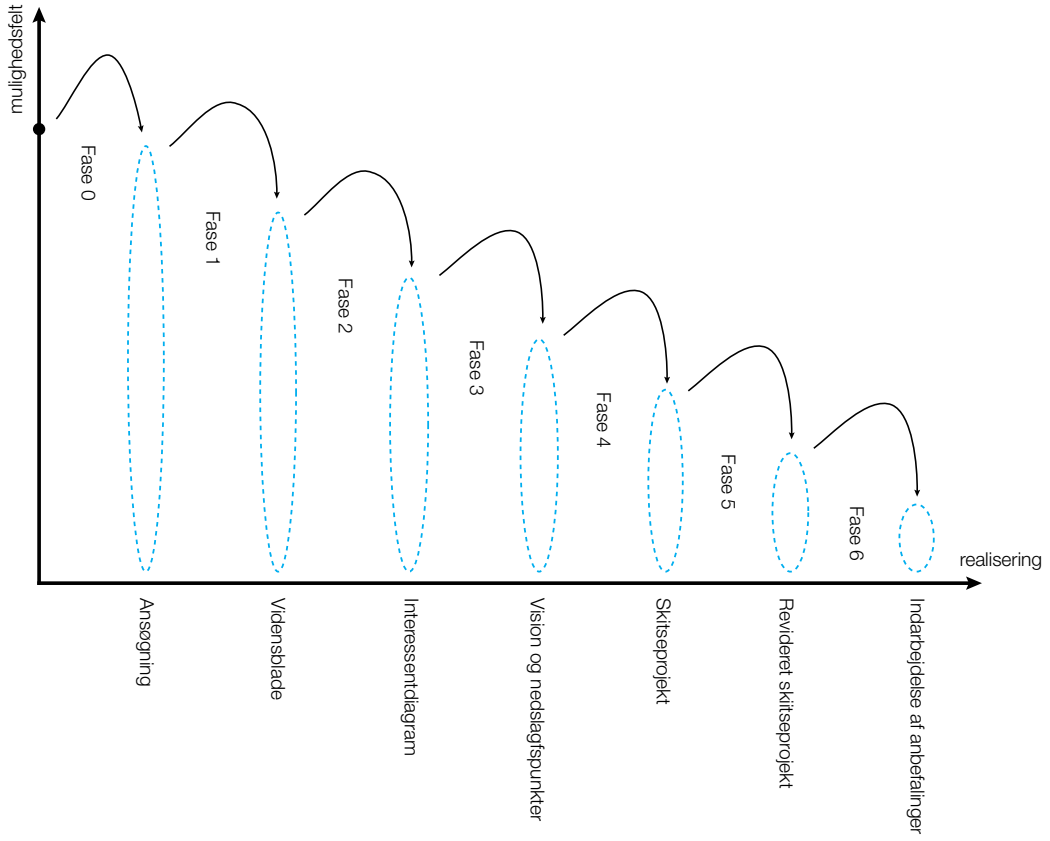
Ud over at kunne svare på dette, har det fra starten været en klar hensigt med projektet at udforske, hvilken metode man kan anvende, for at nå frem til dette svar.

Processen er opdelt i en række klart adskilte faser, som hver for sig munder ud i specifikke milepæle. Det kan f.eks. være: hvad er visionen for projektet, hvilke nedslagspunkter vælger vi, og hvad skal detaljeres i et skitseprojekt. Alle milepælene er selvstændige dokumenter, hvori ideer og beslutninger er visualiseret på en måde, så man kan delagtiggøre andre i dem. Metoden har ydermere den fordel, at nye projektmedarbejdere kan indsættes på et hvilket som helst punkt i processen.

Figuren viser, hvordan man i hver fase starter med at udvide sit søgefelt, for så at træffe nogle valg, der herefter indskrænker det igen.

Et eksempel er skitseprojektet til Lundby, hvor en detaljeret undersøgelse dannede grundlaget for, at de mere generelle kvalitetskriterier for kulturarvspotentiale kunne udledes.

Proces figur
Den lodrette akse beskriver mulige kvalitetskriterier
Den vandrette akse er projektperioden
SLA

Overordnet kan forløbet beskrives således:

Fase 1 og 2 handler om at skabe overblik. Dels over lignende projekter, relevante problemstillinger, der skal inddrages, osv. Dels over de menneskelige ressourcer som kulturarvsprojekter vil kunne trække på i Vordingborg Kommune.

Fase 3 drejer sig om at analysere udvalgte lokaliteter for at finde ud af, hvilken en af dem, der egner sig bedst til at være genstand for en mere detaljeret undersøgelse af, hvilke kvalitetskriterier der bør være, for at man iværksætter udviklingsinitiativer.

Her er købstaden Vordingborg og stationsbyen/landsbyen Lundby blevet valgt.

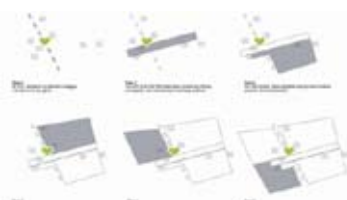
I fase 4 og 5 er et skitseprojekt for kulturarvsbaseret udvikling i Lundby udarbejdet i samarbejde med lokale beboere. Arbejdsgruppen har desuden foretaget analyser vedrørende Vordingborg. Disse tog afsæt i SLAs 1, præmieprojekt fra konkurrencen om en helhedsplan for Vordingborg by.

I fase 6 er der på baggrund af skitseprojektet til Lundby og analyserne af konkurrenceprojektet fra Vordingborg, opstillet mere generelle kvalitetskriterier. Der er ligeledes udarbejdet et notat, der beskriver hele forløbet. Notatet tjener samtidig som afrapportering af projektet.

Formidlingen af projektet er sket via kommunens hjemmeside:
www.kulturarv.vordingborg.dk.

Projektet har desuden, som en del af processen, været formidlet i den lokale avis, 4750 Avisen.

Til højre det syn, som møder rejsende med toget til Lundby, når man kører forbi Oplevelsescenteret for Gøngehøvdingen og hans samtid. Herunder Lundbys udvikling fra middelalderen og frem til visionen, når byen er udbygget med stationstorvet som byens nye centrum.

Stationen skal være nyt centrum i Lundby

Vordingborg Kommune har sammen med Kulturarvsstyrelsen bedt arkitektfirmaet SLA om at udarbejde en vision for, hvordan Lundby kan udvikles til en moderne og velfungerende by, vel at mærke ved at satse på byens kulturarv.

Projektet skal bruges som eksempelprojekt for andre mindre byer på landet, ikke mindst stationsbyer, så rigtig mange kan få glæde af Lundbys eksempel.

Projektet giver ikke Lundby en masse penge til at gen-

nemføre den skitserede udvikling, men den giver kommune og borgere nogle pejlemærker, som de kan arbejde efter, når byen udvikles. Men hvad er det så, SLA peger på, som kan udvikle Lundby i overensstemmelse med kulturarven?

SLA har som overordnet vision, at byen skal udvikles med stationen som centrum. Her skal byens nye torv være, og der skal være flot, når rejsende kommer til Lundby eller kører forbi. Vores mest markante kul-

turarv, historien om Gøngehøvdingen, skal præsenteres nær stationen. Derfor foreslår SLA, at oplevelsescenteret for Gøngehøvdingen placeres, så det kan ses fra stationen.

Første trin i udbygningen af byen er anlæggelsen af et nyt boligområde nord for Lundby Hovedgade med lave boliger, ældreboliger, grønne områder, sø, boldbane og en grøn bræmme ind mod den nordlige bebyggelse.

Lundby Hovedgade fra Tre-

kanten til Lundbyparken skal renoveres og f.eks. skal alleen med træer, som før prægede gaden genskabes. Dertil en rekreativ infrastruktur i lokalområdet. SAL præsenterer sine visioner på et borgermøde onsdag den 2. september kl. 19 i Medborgerhuset Lundby. Her får borgerne mulighed for at kommentere SLA's ideer til Lundbys fremtid.

Læs mere på side 4 og 8

> Din Trafik Butik

Lundby Hovedgade 70

Lige ved Lundby Station (2 min.)

HOLDSTART alm. bil:

Tirsdag den. 25 august kl. 18.00 -21.00

(Derefter tirsdage 18.00 - 21.00)

Ring 2216 4342 for yderligere oplysninger

eller på www.dintrafikbutik.dk

IRVOLD:data

Vi holder din computer kørende

Irvoid Data hjælper dig eller din virksomhed - uanset om computeren driller eller skal skiftes ud. Vi klarer alt inden for pc'er, servere, netværk, sikkerhed og backup.

Tilbud lige nu

Acer Aspire One, 8,9" mini-bærbar. Ring for pris!
Gratis Remotebackup.dk i tre måneder.

Lundby Hovedgade 42 • 4750 Lundby
Tlf. 70 222 912 • info@irvoid-data.dk

FASE 1 VIDENSINDSAMLING

For at sikre, at den optik opgaven blev belyst med var bred nok, blev den indledt med en bred vidensindsamling. Denne tog udgangspunkt i det allerede foreliggende materiale, herunder de 17 områdebeskrivelser samt Møn Kulturarvsatlas, Præstø Kommuneatlas og Vordingborg Kommuneatlas.

Materialet blev suppleret med fysiske registreringer, interviews og indsamling af viden om lignende projekter i ind- og udland, mm. Det gælder f.eks. "Mulighedernes land", "ni små landsbyer" og "10 gode historier" - projekter der ligeledes peger på kvaliteter og udviklingsmuligheder i landdistrikter og landsbyer.

Bl.a. på baggrund af de 17 områdebeskrivelser, blev der i styregruppen udpeget 3 mulige "nedslagspunkter". Der var tale om Lundby, Borre og Vordingborg By.

De tre lokaliteter blev kategoriseret overordnet i forhold til, hvor der er oplagte indsatsområder, og hvilke effekter disse kan tænkes at have. For hver enkelt blev der oplyst nogle overordnede bud på, hvor og hvilke elementer, man evt. ville kunne tage fat i og videreudvikle.

Resultaterne samles og formidles i ord og billeder gennem såkaldte vidensblade for hver enkelt by/nedslagspunkt. Disse kan ses illustreret på de følgende sider. De udgør første milepæl.

Med disse vidensblade blev det sikret, at arbejdsgruppe og styregruppe havde fælles forudsætninger for det videre arbejde.

NEDSLAGSPUNKT_LUNDBY

Social ressource

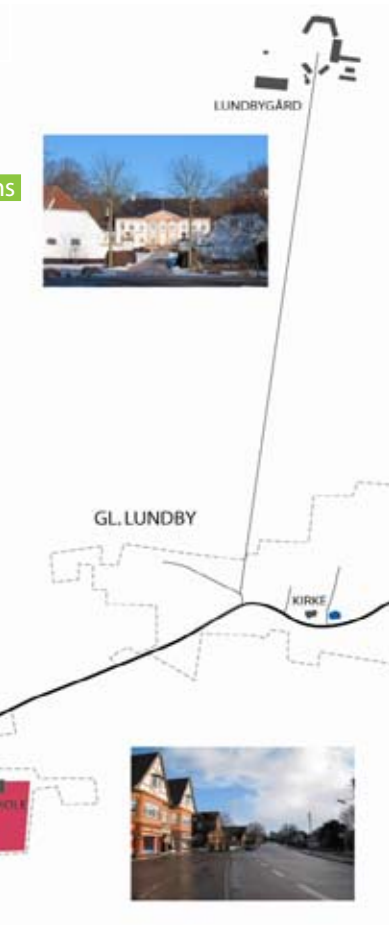
I Lundby er kulturarven bemærkelsesværdigt tilstedeværende i form af et stort borgerengagement. Lokale kræfter skaber rammerne om en bred vifte af oplevelser der iscenesætter historien, særligt med fokus på Svend Gønge og den betydning, han haft på egnen.

Bygninger

I Lundby er der mange fine bygninger som f.eks. amerikanerhusene, der er beliggende langs hovedgaden. Lundbygård, som er fredet, er opført i nyklassistisk stil i perioden 1784–1810. Trods navnesammenfaldet ligger Lundbygård dog ikke på det sted hvor Gøngenhøvdingens Lundbygård tidligere lå, og som han boede i i perioden 1661-1672.

I Lundby bygger man også gerne nyt.

Nye udstykninger kommer til i byens udkant på traditionel vis.

Landskab

Borre ligger som en ø i Sømosen og refererer tilbage til sin tidligere position som middelalderkøbstad, der kunne betjenes med søfart. I dag er landskabet drænet landbrugsland med kanaler og læhegn.

Bygninger

I Borre ligger husene langs hovedvejen. Der er en del fraflytning, og flere huse står tomme. I ly af kirken ligger en fin lille bebyggelse med ældreboliger.

Bystruktur

Hovedgaden er forskønnet, og særligt kirken og rytterskolen står flot indrammet. Der er fine spor fra byens tidligere storhed som købstad, men i dag kører de fleste igennem på vejen til Møns Klint og Liselund.

Kulturarv

Valdemar Atterdag sætter den dag i dag sine tydelige spor i Vordingborg By. Byen henter en stor del af sin identitet i den gamle borgruin og den imponerende borgbanke. Også Kirketorvet og de fine bynære landskaber er med til at iscenesætte Vordingborgs betydelige kulturarv.

Landskab

Godslandskabet omkring Vordingborg er kendte og sætter Vordingborgs historie i relief.

FASE 2 INTERESSENTANALYSE

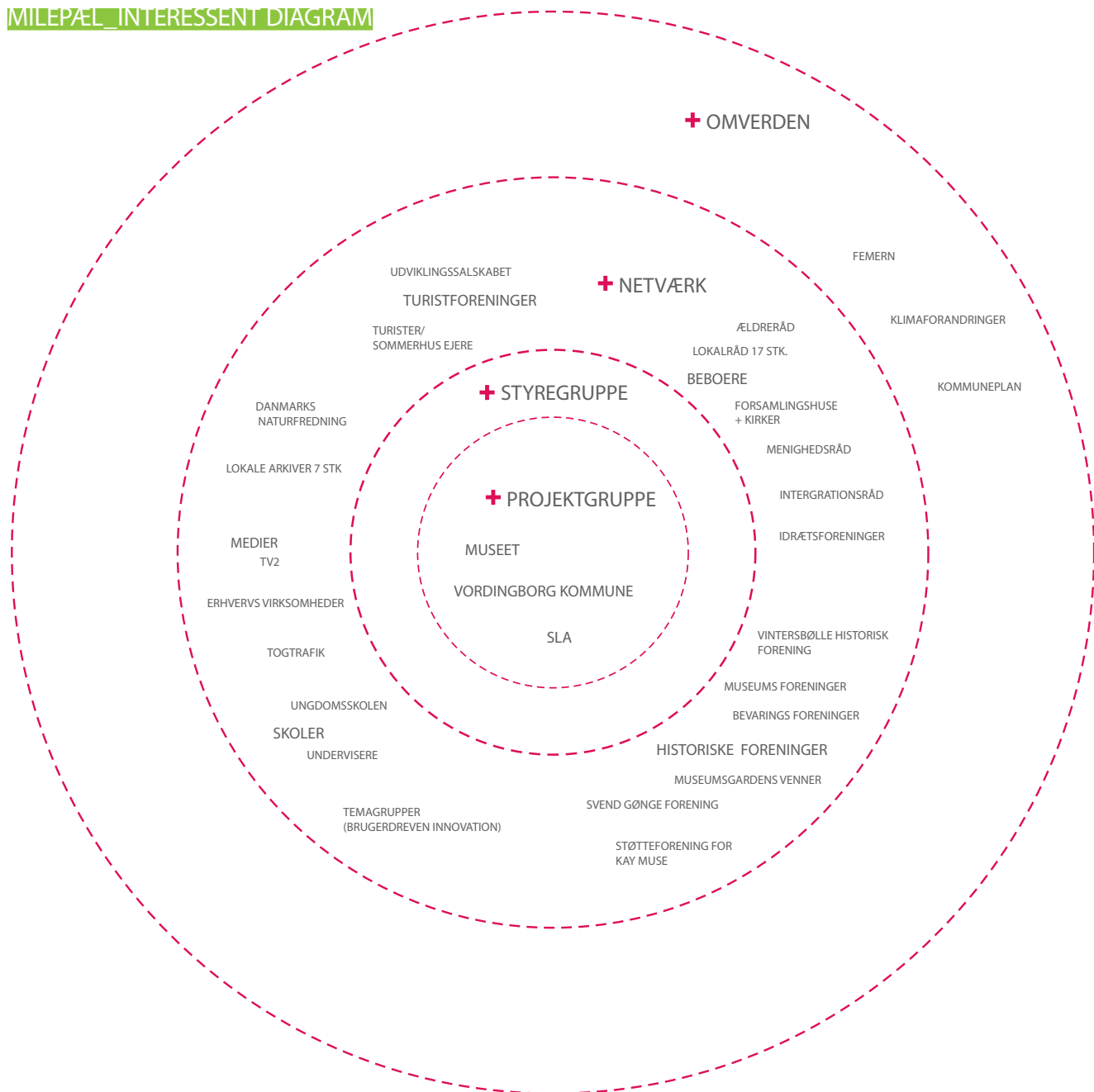
På en workshop med deltagelse af arbejdsgruppen blev der, bl.a. på baggrund af den indhentede viden fra fase 1, udarbejdet en interessentanalyse. Denne afdækkede hvilke personer, organisationer, mm. der påvirkes af projektet og/eller kan bidrage som ressourcepersoner. Der var også en drøftelse af, hvilken betydning interessenter kan have.

En af konklusionerne her var, at for at kunne trække positivt på de forskellige interessenter, måtte man undervejs gøre sig umage for at få dem direkte i tale. Eksempelvis ved at sørge for, at det blev præsenteret på en måde, der føltes relevant og interessant for de involverede.

Interessentanalysen er blevet justeret løbende gennem projektforløbet, ikke mindst i forbindelse med fase 4 og 5, hvor der var brug for at komme i kontakt med ressourcepersoner i Lundby.

Diagrammet viser den indledende og overordnede analyse. Interessentanalysen blev gentaget senere i processen med henblik på at udpege ressourcepersoner
SLA

MILEPÆL_INTERESSENT DIAGRAM

FASE 3 VALG AF LOKALITET

De tre "nedslagspunkter" - Lundby, Borre og Vordingborg By - blev hver især gjort til genstand for en analyse, der gav en mere konkret idé om, hvad skitseprojektet kunne omhandle.

Milepælen for denne fase var analyse-blade, der i en klar, visuel form kommunikerede de muligheder, de 3 lokaliteter rummer for en videre skitseproces.

Analyse-bladene tjente bl.a. det formål at klæde styregruppen på til at beslutte hvilken lokalitet, der skulle arbejdes videre med. Valget faldt på stationsbyen Lundby.

Ud over Lundby, blev det samtidig besluttet, at SLAs vinderprojekt fra 2008 til en helhedsplan for Vordingborg by, skulle være det andet, mere detaljerede analyse-objekt, hvorfra mere generelle kvalitetskriterier kunne udledes.

LUNDBYGÅRD

SVEND GØNGE
-VANDRING

SVEND GØNGE
MINDESTEN

GL. LUNDBY

SKOVREJSNING

NY BOLIGUDSTYKNING

GRØN KILE
JORDBRUGSPARACELLER

BILTUNNEL

BYENS TORV

SVEND GØNGE
SKOLEN

STJERNEUDSTYKNINGSMØNSTER
FREM HÆVES

EFTERSKOLE

SKOVREJSNING

BIBEHOLDELSE AF
GRØN KILE

SKOVREJSNING

LUNDBYMØLLERNE
FREMtidig KULTURARV

FASE 4 SKITSEPROJEKT

I fase 4 blev der udarbejdet et skitseprojekt, som blev kommenteret og kvalificeret undervejs af lokale borgere og særligt interesserede, samt Kulturarvsstyrelsen og repræsentanter fra de øvrige kulturarvskommuner.

Forløbet/skitseringsmetoden var som følger:

Først blev man i arbejdsgruppen enige om følgende arbejds-definition på kulturarv:

Kulturarv kan være stærkt medvirken de til at skabe identitet.

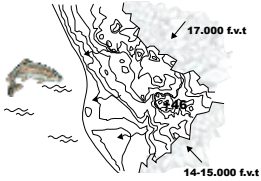
Kulturarven er menneskets påvirkning af naturen.

Kulturarv kan tage form af eksempelvis bygninger, infrastruktur, landskab, natur og dyreliv.

Baseret på denne definition samt resultaterne af en besigtigelsestur som Vordingborg Kommune og Museerne Vordingborg havde foretaget i maj 2009, lavede arbejdsgruppen en meget bred liste over "kulturarvs-elementer".

Denne blev opstillet på en tidslinie, som man kan se til højre. På denne er elementerne opdelt i elementer, som er fysisk til stede og elementer, der ikke længere har fysiske spor.

Pointen er her, at alle kulturarvselementer kan virke som positiv inspiration for udvikling. Det afgørende er, om de har en kollektiv forankring i lokalområdet, altså om de har en værdi for dem, der skal arbejde videre med dem.

Landskabsdannelse

I slutningen af istiden stæder til sætternet netm mod Lundby området. Den første kom ca. 17.000 f.v.t. fra nordøst og skabte kerne i det bakkelandskab, som landskabsdanner området omkring Lundby. Den næste strøm kom omkring 14-15.000 f.v.t. fra sydøst og dannede de høje bakker fra Lundby Top til Hamner Bakker. Afledningen skabte en stor sø på de lave arealer mod vest. Denne sø blev til mose med tiden og er i dag drænet landskugsland. Afledningen skabte også de karakteristiske hestegøse, der består af grus og sand.

Kirken og møllen

Lundby nævnes første gang i 1200-tallet, hvor også kirken er fra kirken formodes at være det ældste bygning og ligger høj i landskabet. I midt udflytningen til alle huse og gårdede inde i selve byen med undtagelse af møllen, som lå på bakken vest for byen.

Udflytning i bakkelandskabet

I midt udflytningen i 1770'erne alle huse i Gl. Lundby, bortset fra møllen. Gl. Lundby formoder formid som en 'højlig landsby' med centrum omkring møllen, den gamle rytterskole og gårdskollet. Byen er kendetegnet ved gårde og huse, som ligger helt ud til vejen. Som type er landsbyen en stykket vejby præget af en afgensdaktning. Ved udflytningen fra tiden førtes omkring 7 gårde ud til byen. På den af sognets gårde har en haft omfatter bakke på deres jorde. Børnehøjgårde, Bøgebjerggårde, Sløjsegård, Trindhøjgård og Hvindhøjgård. De karakteristiske kuptede bakker er som noget beplantet med træer, da de er for gamle til at dyrke. Bakkerne er dækket i huler fra senere afledning. Hulerne blev efterhånden fyldt op med sand og grus. Bakkerne er blevet anvendt til forskellige formål for eksempel er Børnehøj brugt til at sænke ball i udstøder til skovret og Bøgebjerggård er blevet anvendt til tømrerarbejde og i dag står der en genforeningsstation. Andre er blevet brugt til skovning.

14-15.000 f.v.t.
11.000-8.400 f.v.t.

Jægere og fiskere bosætter sig

Jægere og fiskere sat sig ned omkring søen, hvor de lever af fisk. Kroge af urulsel, sty, kronbrød, stål, videns, søl, sølv, brøns, træ og havem, vidner om at disse mænd også var store jægere. I 1996 gik to elever fra Sydøstlands Landbrugsskole et fund i rønden af Lundby mose fra nogle magle, moserulsel. Under et lag med birkesømmer og bæringsgrønt græs lå en drøge kroge fra en stor elg. Det var begrundelsen til et større fund af kroge fra forskellige dyr, som oprindeligt var blevet lagt i en såkaldt sække level af dyrelid. Forskningen er fremtidig tron på, at dyrene gerne ville lade sig nedlægge for at få beage menneskerne verden. Som tak, måtte man indsamle krogerne og bringe dem tilbage til naturen, så dyrene kunne genfindes.

Gl. Lundby
1200-tallet

DK's største ekstremrøjkjær

Fislerne bosætter sig i søen vest i søen, kaldet 'Fislerne Nør'. Kang/Lundby Mose og Bårnosen. Kang/Lundby Mose var tidligere levested for mange storokse og havde Danmarks største ekstremrøjkjær, som er en sø og bekløvet naturtype. Ekstremrøjkjær forekommer på meget kalkrig bund og er vigtige levesteder for nogle af de mere sjældne planter, f.eks. orkideer og buskormstret siv. Vikomsåbøerne er i dag berøgt og gennemløbet af de regulerende søer Kang A, Næs A og Øvringssø-Øvringssø sølet.

1601

X Svend Gønge flytter til Lundby

Det berømte gøngehavn Svend Poulsen flytter til Lundby i 1601. Her får Lundbygård foretaget af Frederik 3. - ikke den nuværende herregård men en mindre og brændt gård, som ikke længere findes. Han flyttede ind i Lundby Gårdhus i 1679 og styret festsjøn og dækket tidligere i 1679 og senere i 1691 (hvor han omtales som Svend søn). Det ligner at Svend Poulsen tog her begyret under Lundby kirke, men man er ikke helt sikker på om det er sandt.

1770

1784-1810

Lundbygård skaber arbejdspladser

Gødet oferedt lod roud for byen mellem 1784-1810. Der er tale om et ryalisokosk, f.ka. karret kompleks. Gødet er hvedet i dag og der frem er alle drekte fra hovedgården og til gødet. Mange af husene i Gl. Lundby har tidligere hørt under Lundbygård og gården skabte mange arbejdspladser til Lundby.

1865

Henter ler i mosen

Lundby Teglværk grundlagt i 1866 og er i dag et af ca. 25 teglværker i Danmark. Værket hørte til Lundby mose. Det fine ler blev dækket for kasser af siden, da smeltet vand og regn skyvde ler ud i søen. I dag henter værket udelukkende ler til salg af ledderforarbejde.

Begivenhed der har efterladt et fysisk spor / Fysisk begivenhed

X Begivenhed der ikke har efterladt fysiske spor / immateriel begivenhed

FASE 4 SKITSEPROJEKT

På baggrund af tidslinien og ideer fra den førnævnte besigtigelsestur, udarbejdede SLA fire konceptforslag. Disse kombinerer kulturarvselementer fra tidslinjen, og skaber synergieffekt.

Et eksempel på, hvordan man kunne skabe en synergieffekt ved at kombinere kulturarvselementer er landskabet med de såkaldte hatbaker; De er formationer skabt i istiden, og de kunne blive elementer, der strukturerede nye boligbebyggelser.

Overordnet omhandlede de fire konceptforslag Lundby hovedgade, Lundby station, en ny bebyggelse i Lundby og Lundby set som en del af et større netværk af landsbyer.

Fra den afkårede del af hovedgaden

Den gamle tunnel

Mod stationen

Hvor amttsvejen og Hovedgaden mødes

Mellemrum ml. bydelene

Igennem den gamle landby

Lundby hovedgade

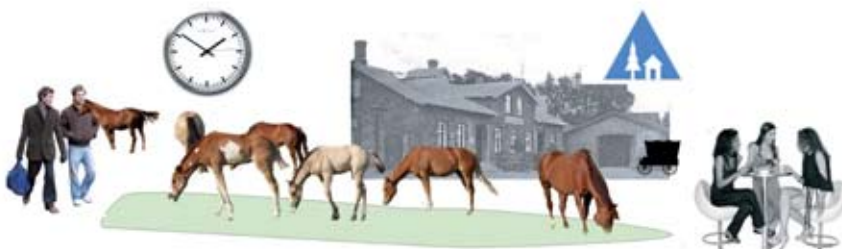
Hovedgade + maglemosekultur til moderne landbrug + historiske træer samling + iscenesættelse af historisk bebyggelsesmasse + særlige dyr og plantearter for området (bilag IV)

Hovedgaden omdannet til en fortælling om landskabets skiftende karakter og brug gennem tiderne. Måske ikke en kronologisk fortælling, men en fortætning af natur og kulturhistoriske elementer, som har haft betydning for byen. En område man kan gå på opdagelse i og opdage Lundby på ny.

Stationen

Stationen + gamle rejsestalde + velfungerende ride og vandrestier + vandrehjem + medborgerhus

Kunne stationsområdet blive centrum igen for en ny type turisme. Fjord til fjord ruten er kendt blandt ryttere og vandrere i Sydsjælland. Ruten går igennem det vekslende landskab såvel som den moder kulturarven på udvalgte steder. Måske kunne stationsområdet i Lundby genoplives med en ny rejsestald og et vandrehjem. Stationsområdet kunne blive en attraktion på vandre og rideforløbet. Den gamle kro, medborgerhuset kunne spille en central rolle.

Stationen +svend gonge+skånsk venskabsby

Svend Genge blev født i Skåne og Osby i Skåne er Lundbys venskabsby. Der planlægges to oplevelsescentre i fællesskab - et i skåne og et i Lundby. Kunne stationsområdet revitaliseres gennem denne forbindelse

Skånsk natur

Planter fra Svend Genges tid?

ventetid

Ankomst og afgang

Kig fra stationen mod fokusområde.

Kig fra hovedgaden mod fokusområde.

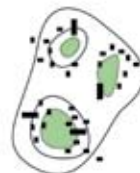

Kig fra fokusområde mod den gamle mose.

Ny bebyggelse

Ny bebyggelse + andelstanke + nye kunstige hatbakker af overskudsjord

Gårdene har historisk set taget navn efter hatbakkerne og bakker har været anvendt til fælles formål som skovning, flagdage, fester og advarselsbål. Nye kunstige bakker skabt af overskudsjord fra ny infrastruktur kan danne et fælles rum i et nyt gårdlignende andelsboligfællesskab.

Ny bebyggelse + materialer fra mosen

Ny bebyggelse kan bygges af tegl fra det lokale teglværk eventuelt af ler fra den lokale mose fx fejlbrændninger el. nye testtyper. Bearbejdningen af uderum kan ligeledes indeholde en fortælling om mosen fx i beplantningen.

Ny bebyggelse + stjerneudstykning + andelstanke

Kunne stjerneudstyknngen blive et motiv i nye udstykninger, hvor et nyt fællesskab orienterer sig mod "landsbyens forte". Fællesskab, andelsbevægelsen og boerforeningen har haft betydning for landsbyens mentalitet og kan genoplives i nye former for fællesskaber foreksempel i senior- eller familieboligfællesskaber.

Arbejdsgruppen udvalgte herefter to konceptforslag til yderligere bearbejdning og detaljering; Lundby hovedgade og Lundby Station.

Et afgørende kriterie for dette valg var bla., at en stor del af Lundbys identitet er dens status som stationsby. Forslaget bygger videre på de steder, hvor der allerede er mange aktiviteter; Der er et naturligt flow af mennesker til og fra stationen, og byens borgere har etableret et medborgerhus i den gamle Lundby kro. Derudover er der et økonomisk potentiale idét DSB er ved at opføre en fodgængerbro over banen som binder byen bedre sammen, og en gruppe aktive lokale er i gang med at skaffe midler til et såkaldt Svend Gønge Center, som man evt. ville kunne placere her.

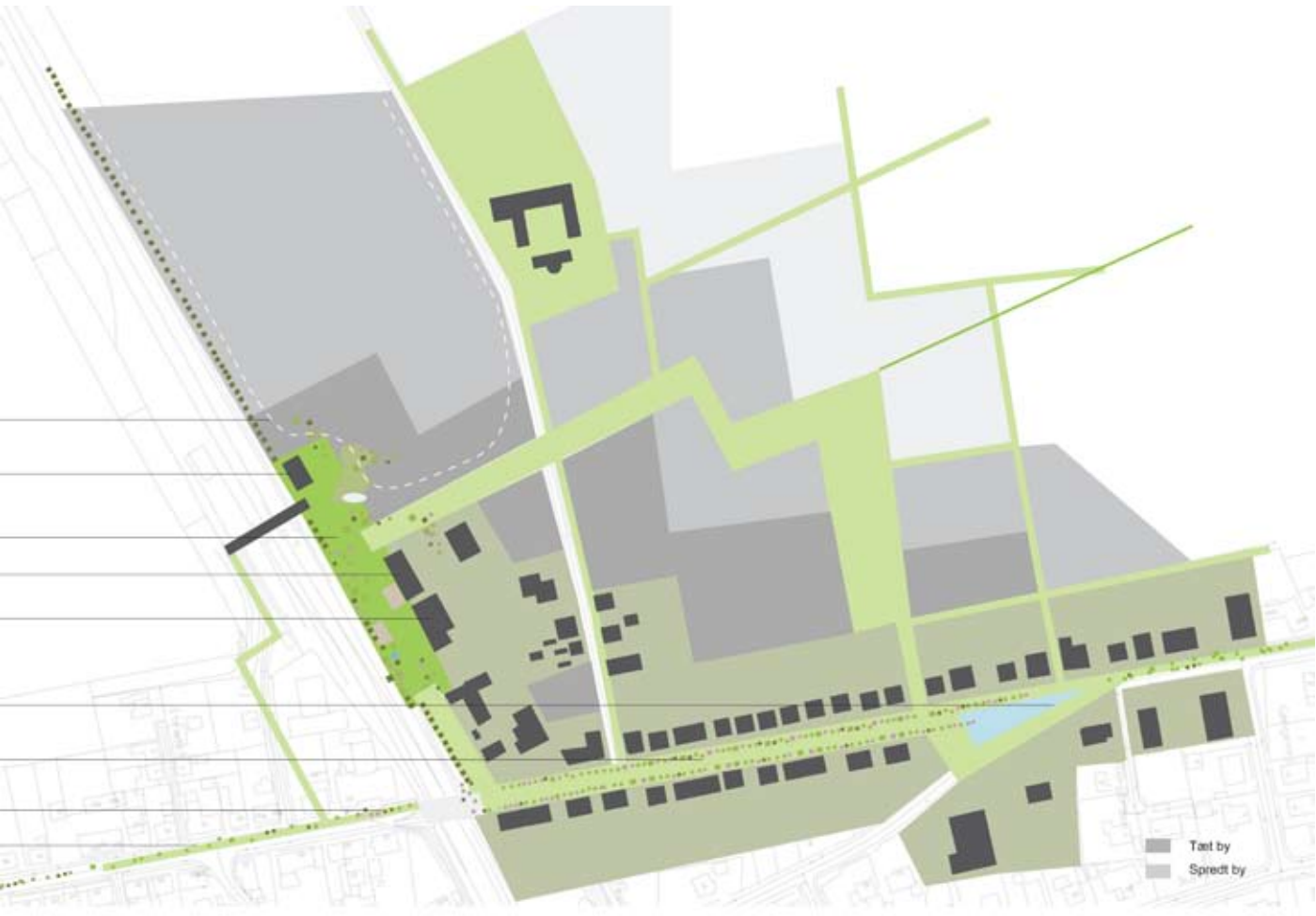
De indledende skitser til en kommende udvikling af bygninger og byrum blev afsæt for et møde i Lundby den 2. sep. 2009, hvor beboerne kom med spændende, supplerende visioner. Udover det førnævnte Svend Gønge Center, var der ideer til produktion af "Gønge-kildevand", aktiviteter i form af koncerter, markeder og danseundervisning, samt fokus på turisme i form af cykeludlejning, et gæstgiveri og et galleri.

På baggrund af disse forslag og visioner blev der udarbejdet en fremtidsavis, udformet som den lokale avis, 4750Avisen, i en 2020 udgave, for at vise hvordan fremtiden kunne se ud med kulturarvspotentialerne implementeret.

Skitseprojektet eksemplificerer altså en metode til at indarbejde kulturarv som et strategisk element. Det er dog også håbet, at Lundbys borgere med dette skitseprojekt, får inspiration til nye konkrete udviklingstiltag.

Skitser til kommende byudvikling i Lundby viser en fortætning omkring stationen og hovedgaden

TRIN 1_DE INDLEDENDE SKITSER

Svend Gønge Center bringer nyt liv til stationsområdet

Aktivitetsparken Snaphanen er blevet meget populær på kort tid. På Gønge Centerets åbningsdag var parken ramme om rollespilsforeningens aktiviteter. Anna, Lise og deres forældre kom fra Gl. Lundby for at deltage.

Stationspladsen var fuld af liv, da Gønge Centeret lørdag eftermiddag blev officielt indviet. Mathias Mortensen, formand for Foreningen Svend Gønge, fortalte om den lange proces, der ligger forud for oplevelsescenteret og aktivitetsparken. Der var tidspunkter, hvor det så sort ud for økonomien og det har krævet et samarbejde med centerets naboer, at finde en løsning på byggeriets udformning. Det er dog endt til alles tilfredshed.

Det nye center, såvel som aktivitetsparken er frugten af et tværfagligt samarbejde

mellem kommunen, private forretninger og foreninger. Det overordnede mål for samarbejdet har været at skabe bæredygtig erhvervs- og turismeudvikling af Sydsjælland. Samtidig er der dog ingen tvivl om, at centeret er startskud for en fremtidig byudvikling i Lundby med stationen som omdrejningspunkt.

Med det nye Gønge Center er der skabt et godt grundlag for forskning og formidling. Centeret vil skabe en større national og international bevidsthed om Svend Poulsen, Gøngerne og deres samtidige i 1600-tal-

let. Gønge Centeret og aktivitetsparken vil også være med til at styrke lokalsamfundet og dets kulturliv. Som Mathias Mortensen siger: "Svend Gønge er en historisk arv og et brand vi er stolte af, og som vi nu kan bygge videre på takket være det nye center."

Mange besøgere på åbningsdagen valgte også at gå en tur i aktivitetsparken Snaphanen. Rollespilsforeningen havde arrangeret et spektakulært spil i parken, der allerede er blevet et yndet sted for byens børn og unge.

Anna og Lise, begge 10 år,

synes at parken er et fantastisk sted for rollespil, men også for andre former for sport og leg. Også pigernes forældre roser parkens traditionelle udformning. "Nu har vi to vildt forskellige parker her i Lundby – Lundby parken og aktivitetsparken. Der er noget for alle."

På åbningsdagen inviterede rollespillerne de besøgende ind i 1600-tallets univers. Som Gønger og Snaphaner kæmpede de mod svenskerne på Sydsjælland. Det blev en meget spændende og dramatisk aften for alle medvirkende.

FASE 6 ANBEFALINGER

Udarbejdelsen af skitseprojektet til Lundby og den fiktive lokalavis år 2020, udgjorde et godt grundlag for at uddrage generelle kvalitetskriterier. For at sikre, at disse også er relevante for købstæder, blev der foretaget en analyse af SLAs vinderprojekt til en helhedsplan for Vordingborg.

Disse kvalitetskriterier indarbejdes efterfølgende i kommuneplanen, hvor de skal bidrage til Vordingborg Kommunes fremadrettede administrationsgrundlag for såvel planlægning som myndighedsadministration.

Det viste sig at de kvalitetskriterier, der kunne uddrages af skitseprojektet og konkurrenceforslaget var identiske. Der var tale om følgende:

Der skal være et kulturarvspotentiale. Det afgørende er i denne sammenhæng at man ser bredt på kulturarven. Der kan være kulturarvselementer som er almindeligt kendte, som f.eks. Valdemar Atterdag og Svend Gønge. Disse kan danne grobund for aktiviteter, som kan tiltrække turister og i almindelighed brande en lokalitet og gøre den mere attraktiv for tilflyttere. Der kan også være kulturarvselementer, som findes som små fysiske spor eller som historier, der ikke er alment udbredte. Disse kræver mere formidling, men hvis de har værdi for nogle ildsjæle ligger der også her et stort potentiale.

Der skal være – eller laves – en helhedsplan. Synergieffekt er vigtigt og det er derfor en klar fordel at der findes en plan, der viser, hvilken sammenhæng, de enkelte udviklingstiltag på kulturarvsområdet indgår i.

Der skal være nogle menneskelige og/eller økonomiske ressourcer. Det er vigtigt at en meget bred kreds af mennesker føler ejerskab til kulturarvsprojekterne. Det er yderst sjældent at projekterne er 100% finansieret. Der er derfor brug for at skabe synergieffekt til andre projekter og der er brug for at trække på alle tænkelige ressourcepersoner.

Overordnet set er der 3 kvalitetskriterier:

Der skal være et kulturarvspotentiale.

Der skal være – eller laves – en helhedsplan.

Der skal være nogle menneskelige og/eller økonomiske ressourcer.

VIDERE PERSPEKTIV

Der er gennem projektet udarbejdet en arbejds-metode og skitseringsværktøj, der er både in-volverende, illustrativ samt et nyttigt redskab til udvælgelse af det kulturarspotentiale, der kan danne baggrund for at anvende kulturarven som dynamo for en ny udvikling.

I stedet for at betragte kulturavssporene som enkeltelementer der alt efter tilstand skal beskyttes, betragtes sporene på en uprioriteret tidslinje, hvor der indgår både synlige fysiske spor samt gode historier, anekdoter mv. Linjen tegnes sammen med repræsentanter fra kom-munen og lokale museer fra lokalområdet. Gennem arbejdet med tidslinjen foretages der reelt en screening af området for kulturarvs-spor, der kan være med til at give et område el-ler by ny identitet, samt sikre en videreførelse af kulturarven i den nye udvikling.

En konklusion kunne være, at der i kommune-planen indarbejdes et krav om, at der inden og/eller i forbindelse med alle nye lokalplaner foretages en screening for kulturarvsspor, og eventuelt også udarbejdes forskellige fremad-rettede koncepter og evt. skitseforslag, samt at udvalgte elementer skal indgå i planen, som baggrund for udviklingsperspektiver.

Kommunalbestyrelsen skal jfr. Planloven inden udløbet af de første to år i valgperioden ved-tage og offentliggøre en ny planstrategi, der beskriver på hvilke områder man vil arbejde med revision af kommuneplanen. På baggrund af arbejdet med kulturarvskommuneprojektet, registrering af bevaringsværdige bygninger, områdefornyelse mv., anbefales det, at kultur-arven indarbejdes som temaområde i den nye planstrategi, samt at der udarbejdes en handle-plan for det fortsatte arbejde med kulturarven i 2010 – 2013.

BORGERINDDRAGELSE

Denne proces har fået utrolig positiv respons fra borgerne i Lundby. Det er blevet fremhævet;

- at den brede forståelse af kulturarven, som kom frem via de mange personlige oplevelser og familiehistorier, har gjort arbejdet med kulturarven mere vedkommende.

- at den vekselvirkning der var mellem at SLA og arbejdsgruppen "gik i enerum" og udarbejdede konkrete forslag og at borgerne så kom med input hertil var konstruktiv.

- at SLA og arbejdsgruppen fungerede fint som de der "bevarede det kølige overblik" og skabte løsninger, der kombinerede forskellige succeskriterier. Det viser sig jo hurtigt, at selv gode naboer har modstidende interesser; den ene ønsker måske øget forretningsliv og tættere bebyggelse, hvor den anden ønsker at bevare sin udsigt. Hvis man ikke i formgivninger tilgodeser begge forhold, vil forslaget blive blokeret.

Borgerne er ultimativt de bedste til at bidrage til indholdet/programmeringen af projekter, men det er essentielt at rådgiverne er ansvarlige for den konkrete formgivning, den endelige formulering af strategier mm.

Det handler om at skabe et fundament som forbliver solidt, også efter at projektledere og ildsjæle har forladt området.

“At kunne omsætte (denne) viden og disse fortællinger til elementer i byfornyelsen kan være en vigtig nøgle til at forankre og styrke lokal karakter og identitet.

Bevidstheden om de lokale skik og brug kan være det, der giver et område dets særegne karakter og binder borgerne sammen på tværs af interesser og livsformer.”...“Erfaringerne viser, at det kan være en udfordring at knytte et lokalt engagement til byfornyelsesprojekter, idet brugerne af det givne område ofte orienterer sig i helt andre mindre stedsbundne netværk.

Ydermere kan mangfoldigheden af beboernes sammensætning være så bred, at det er en udfordring at forny området til glæde og gavn for alle. Her kan et strategisk fokus på områdets kulturarv og en aktivering af denne være netop det, der skaber solidt fodfæste og forankring omkring indsatsen.”

Vordingborg Kommune har netop udarbejdet en ny kommuneplan. Som udgangspunkt for dette arbejde er der i 2007 vedtaget en planstrategi, PLAN 21. Planen er, at lokalcentrene reduceres til færre men livskraftige centre, og at de gamle købstæder fastholdes og styrkes som lokale centre med vægt på deres særlige potentialer. I landsbyer og landdistrikter understøttes lokale initiativer således, at landdistrikternes potentiale for udvikling af erhverv og turisme udnyttes.

Vordingborg Kommune rummer en rig kulturarv og en række veldefinerede kulturmiljøer; landsbyer, herregårdsmiljøer, kirker og landskaber. Disse rummer et stort potentiale for at bidrage til kommunens vision om at være det gode alternativ til hovedstaden og for at synliggøre kommunens historie som hjemsted for Danmarks fødsel og demokratiets vugge.

Vordingborg har langt op i tiden været kongeby. Men omkring år 1800 sælges al kongens jord på Sydsjælland, og der etableres en række godser, bla. på slottets tidligere marker. Takket være disse godslandskaber har Vordingborg ikke udviklet store boligområder omkring den gamle by. I stedet har man op gennem historien udbygget de omkringliggende landsbyer.

Med kommunesammenlægningen er der skabt et behov for at fastlægge en ny centerstruktur med henblik på at definere byernes roller, samt at fastlægge deres vækstretninger og afgrænsninger til det åbne land. Kulturarven rummer et stort potentiale for at bidrage til realisering af kommunens

målsætninger omkring landdistrikternes udvikling af erhverv og turisme. Udviklingstiltag som eksempelvis kan omhandle omdannelse af ubenyttede helårsboliger og tomme driftsbygninger til ferie og fritidsboliger, samt udviklingen af nye erhvervstyper.

Vordingborg Kommunes kulturarv er beskrevet i:

- Gl. Vordingborg Kommune Kommuneatlas. Bevaringsværdier i byer og bygninger. 1995
- Præstø Kommune Kommuneatlas. Bevaringsværdier i byer og bygninger 1991
- Bygningsregistrant Præstø by
- Møn Kommune Kulturarvsatlas er udarbejdet Webside 2006 <http://www.moen-atlas.dk/>
- Bygningsregistrant Stege by
- Her i Lundby –en bog om vores huse 2006

Som del af kommuneplanen er der, for kommunens 17 lokalområder, udarbejdet særlige områdebeskrivelser, hvori indgår beskrivelser af kulturmiljøerne. Dette arbejde blev i juni 2008 genstand for 17 workshops i de respektive lokalområder. I hvert lokalområde blev der udpeget ca. 3 kulturmiljøer.

Kulturarvskommune-projektet ligger i forlængelse af denne indsats.

Vordingborg By områdebeskrivelse

ORGANISATION

Kommunens repræsentanter er undervejs indgået i et netværk med de øvrige kulturarvskommuner og har formidlet projektets resultater til styregruppen som bl.a. har repræsentanter fra Vordingborg Kommunalbestyrelse. De har desuden været i dialog med andre kulturarvskommuner samt tilskudsyder, ligesom kommunen løbende har inddraget øvrige interessenter med relevans for projektførelsen.

Arbejds- og styregruppen består af repræsentanter fra Vordingborg Kommune, Museerne Vordingborg og SLA A/S:

Styregruppen:

komm. best. Søren Nybo, komm. best. Jørn Elo Hansen, komm. best. Eva Sommer-Madsen, komm. best. Birthe Helth, museumschef Museerne Vordingborg Keld Møller Hansen, teknisk direktør, projektansvarlig Torben Nøhr, børne- og kulturchef Klaus Michael Jensen.

komm. best. Jørn Elo Hansen, og komm. best. Eva Sommer-Madsen, er efter kommunevalget udgået af styregruppe og i stedet er komm. best. Brit Hindborg Skovgaard og komm. best. Asger Diness Andersen indtrådt i gruppen.

Arbejdsgruppen:

adm. direktør, SLA-arkitekter Lene Dammand Lund, Annette Tenberg, Vordingborg Udviklingselskab, museumsinspektør Berit Christensen, udviklingskonsulent Torben Andersen, udviklingskonsulent Johan Landgren.

ORGANISATIONSDIAGRAM

